



BORIS ŠČIČAR

KULTURA

Davor Trupković

Pomoćnik ministrice kulture zadužen za baštinu predstavlja plan sanacije zgrada stradalih u zagrebačkom potresu

Hrvatska ne može sama obnoviti srušeni Zagreb

Financijski računamo na Svjetsku banku, UNESCO, fondove EU...

Denis Derk

Davor Trupković pomoćnik je ministrice kulture zadužen i za kulturnu baštinu, a za Večernji list govori o zagrebačkom potresu koji je ošteti brojne sakralne građevine i velik dio kulturnih i javnih institucija. Na području zaštićene kulturno-povijesne cjeline grada Zagreba više je od 19.000 građevina, od kojih je oko 370 pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara.

Hoće li Zagreb i okolica, poput Dubrovnika 1979., dobiti Zavod za obnovu kako bi se što stručnije obnovila baština?

Zakon o obnovi Dubrovnika nakon tog katastrofalnog potresa utvrdio je i osnivanje Zavoda za obnovu, koji već više od 40 godina sustavno radi na obnovi kulturne baštine Dubrovnika. U tih 40 godina prikupljena je izuzetno vrijedna arhivska dokumentacija te izrađena izvedbena dokumentacija za zahtjevne sanacije koja je bila od presudne važnosti i za popravak velikih oštećenja iz vremena Domovinskog rata. Bez obzira na to kako će se organizacijski postaviti obnova Zagreba, neko operativno tijelo koje bi stručno koordiniralo cijelim poslom bilo bi izuzetno korisno.

Počeo je popis šteta. Kojom dinamikom i koji su prvi razmjeri štete?

U ovoj fazi, na popisu i procjeni štete, kao i sustavnim obilascima oštećenih građevina pristupilo se zajedničkom koordinacijom Ministarstva kulture, Grada Zagreba, Hrvatskog restauratorskog zavoda i ostalih stručnjaka – statičara, geodeta... Prvi koordinativni sastanak između Gradskog zavoda i Ministarstva kulture održan je već na dan potresa. Ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek donijela je

10. travnja i formalnu Odluku o provedbi popisa štete na nepokretnim kulturnim dobrima prouzročene potresom u Zagrebu i okolici.

Popis štete i procjena obaviti će se prema Obrascu za popis štete od potresa na kulturnim dobrima, a prioriteti će se utvrđivati u međusobnoj stručnoj koordinaciji između nadležnih tijela. Obrazac je izrađen na temelju iskustava popisa ratnih šteta, a usklađen je s relevantnim smjericama međunarodnih organizacija, npr. UNESCO-a kao i iskustvima država poput Italije koja je isto tako trusno područje.

Odlukom su utvrđeni i konzervatorski timovi koji će izraditi popis štete i njezinu procjenu i propisati hitne mjere zaštite. Timove čine konzervatori Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture, Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode, Konzervatorskog odjela u Zagrebu i Hrvatskog restauratorskog zavoda, kao i više od 50 konzervatora-restauratora i fotografa. Postupanje će započeti s dvije prioritete kategorije, kulturnim dobrima upisanim u Registar kulturnih dobara RH i baštinom na području zone A kulturno-povijesne cjeline Grada Zagreba. Terenski obilasci odvijat će se prema kriteriju ugroženosti koju su utvrdili statičari.

Kako će se financirati obnova Zagreba i okolice?

Zadaća interdisciplinarnih timova koji rade na procjeni štete je prirediti što kvalitetnije podloge za izradu dokumentacije sanacije i samu obnovu, te dati što je moguće realniji financijski okvir kako bi se razmjere štete moglo argumentirano prezentirati Svjetskoj banci i ostalim potencijalnim financijskim sredstvima. Sredstva potrebna za sustavnu obnovu Zagreba i okolice, bit će, s obzirom na razmjere oštećenja, izuzetno velika i nadilaze mogućnosti nacionalnog

financiranja, tako da je važno pravovremeno reagirati kako bismo pripremili svu dokumentaciju za prijavu financiranja ili sufinanciranja na neki od fondova EU.

Mnogi dijelovi zagrebačke spomeničke cjeline su u privatnom vlasništvu. Kako će se konzervatori postaviti prema tome? Hoće li biti popusta, primjerice u slučajevima fatalnih dimnjaka?

Među najčešće posljedice potresa spada upravo urušavanje ili oštećenje dimnjaka koje je prouzročilo dodatne štete na krovovima i međukatnim konstrukcijama gor-

njih katova zgrada. Stanje brojnih zidanih dimnjaka zahtijeva njihovo žurno uklanjanje iz sigurnosnih razloga, što se provodi od prvih dana nakon potresa.

Ministarstvo kulture utvrdit će načelne konzervatorske smjernice za sanaciju dimnjaka oštećenih u potresu na zgradama unutar povijesne urbane cjeline grada Zagreba, što obuhvaća Gornji i Donji grad. Uz to, prioriteta je žurna uspostava sustava grijanja i opskrbe stanova toplom vodom. S dimnjacima pak, nekoliko je situacija.

Prva je uspostava zamjenskih dimnjačkih sustava, pri čemu se moraju zadovoljiti propisi vezani za tu vrstu instalacije. Radi sprječavanja različitih i estetski neprihvatljivih zahvata, potrebno je novo izvedene, a osobito grupirane dimnovodne elemente obuhvatiti maskirnom konstrukcijom koja izgledom i dimenzijama odgovara originalnom dimnjaku. Kod stabilnih zidanih dimnjaka s manjim oštećenjima, napose onim izvornim, koje nije potrebno uklanjati, moguća je sanacija uz protupotresno ojačanje.

Do rekonstrukcije srušenih zidanih dimnjaka doći će u kasnijim fazama cjelovite sanacije zgrade. Rekonstrukcija podrazumijeva ponovnu gradnju izvornih dimnjaka od zamjenskih građevinskih materijala kao što su opeka ili prefabricirani dimnjački elementi. Nove dimnjake treba predvidjeti s dvorišne strane krovnih ploha odnosno uz dvorišna pročelja zgrada.

Za detalje izvedbe dimnjačkih maski, rekonstrukciju zidanih dimnjaka te izvedbu novih dimnjaka, potrebno je kontaktirati s nadležnim Gradskim zavodom za zaštitu spomenika kulture i prirode.

Kako je međunarodna zajednica reagirala na devastaciju kulturne baštine?

Ministarstvo kulture primilo je izraze potpore brojnih država i međunarodnih organizacija. Ministarstvo je u kontaktu s pojedinim općim upravama Europske komisije radi potencijalnog aktiviranja fondova pomoći EU. Među onima koji su nam ponudili stručnu ili financijsku pomoć su UNESCO, ICCROM, zaklada World Monuments Fund, švicarska organizacija ALIPH - International Alliance for the Protection of Heritage in Conflict Areas te European Investment Bank Institute posredovanjem udruge Europa Nostra.

Javili su se i brojni stručnjaci koji se bave aseizmičkom sanacijom povijesnih građevina i obnovom nakon potresa. S nama su u vezu stupili Igor Tomić s Katedre za seizmičko inženjerstvo i strukturalnu dinamiku Federalnog tehničkog instituta u Lausanni s ponudom za stručnu pomoć u ime Katedre, Anna Kaiser, znanstvenica s Katedre za graditeljstvo i okoliš Dunavskog sveučilišta u Kremisu i profesor Paolo Morandi iz zaklade EUCENTRE Sveučilišta u Paviji. Čim se ukinu restrikcije, okupit ćemo brojne inozemne stručnjake koji će nam pomoći u usmjeravanju obnove kako bi se učvrstili i osigurali vrijedni spomenici kulture i smanjila opasnost u nekim budućim sličnim situacijama.

Kada će početi prvi radovi?

Već se započelo s brojnim radovima nužne i žurne sanacije ili učvršćivanja tamo gdje je ugrožena statika zgrada. Izuzetno je teško reći kada će točno početi cjelovita fizička obnova, s obzirom na to da je trenutno najvažnija zadaća interdisciplinarnih timova stručnjaka koji rade na popisu i procjeni štete, prirediti što kvalitetnije podloge za buduću obnovu i pri procjeni štete dati što je moguće realniji okvir financijskog učinka kako bi Vlada mogla prezentirati stvarne razmjere štete Svjetskoj banci i EU. Nakon toga slijedi izrada detaljne dokumentacije kako bi se mogli izraditi troškovnici koji će obuhvatiti i projekt aseizmike, kako bi posljedice eventualnih budućih sličnih potresa bile što manje.



SANJIN STRUKIĆ/PIXSEL

ESTETSKI IMPERATIV Stari vizualni identitet centra ne smije se narušiti